

Keskustelualoite KA 11/2019 vp

Pia Kauma kok ym.

Keskustelualoite seniorikansalaisten hyvän elämän edellytyksistä ja ikäpolitiikasta

Eduskunnan puhemiehelle

Väestömme ikääntyy ja lapsia syntyy aiempaa vähemmän. Vanhuuseläkettä maksettiin vuonna 2018 jo kaikkiaan 1 365 000 henkilölle. Määrä on 15 vuodessa kasvanut 460 000 henkilöllä.

Monet nykypäivän seniorikansalaisista ovat erityisesti ensimmäisinä eläkevuosinaan hyväkuntoisia. Fyysisen toimintakyvyn ylläpitäminen ei katso ikää. Aktiivinen 70-vuotias voi olla paremmassa kunnossa kuin 50-vuotias fyysisesti passiivinen henkilö. Terveiden ja toimintakyvyn salissa senioreilla onkin mahdollisuuksia elää varsin aktiivista elämää — harrastaa, matkustella ja osallistua erilaisiin yhteiskunnan toimintoihin. Hyväkuntoisten ja aktiivisten senioreiden joukon kasvaessa tuleekin pohtia, miten esimerkiksi vapaa-ajan palvelut vastaavat ikäihmisten tarpeisiin ja miten ikääntyneiden osallistumista voidaan tukea.

Toisaalta meillä on hyvin korkean iän saavuttavia seniorikansalaisia. Matkaa eläkeiästä väestömme vanhimpiin on vuosissa mitattuna useita kymmeniä vuosia. Vuosien karttuessa palveluiden tarve lisääntyy. Palveluissa tulisi turvata ikäihmisten tarvitsema hoiva ja tuki arkisiin toimiin, kuitenkin arvokas vanhuus ja mahdollisuus yksilöllisiin valintoihin säilyttäen.

Se, että suomalaiset elävät yhä pidempään, kertoo hyvinvoinnista. Suomen on oltava maa, jossa ikääntyvät ovat yhteiskunnan voimavara. Väestön ikärakenteen muutos on myös mahdollisuus. Osa senioreista haluaisi eläkkeelle jäätyään edelleen olla ainakin osittain mukana työelämässä. Joustava osallistuminen työelämään eläköitymisen jälkeenkin tulee mahdollistaa.

Työnteko voi olla seniorille myös taloudellinen välttämättömyys. Eläkeläisistä 70 prosenttia saa tuloa väestön mediaanituloa vähemmän, ja keskieläke vuonna 2018 oli 1 680 euroa kuukaudessa. Puolet eläkeläisistä sai alle 1 500 euroa kuukaudessa, kun taas yli 3 000 euron kuukausieläkettä saavia oli seitsemän prosenttia.

Eläkeläiset ovat ansainneet työllään toimeentulonsa ja maksavat eläkkeestään veroa. Pienet eläkkeet ovat kevyemmin verotettuja kuin palkkatulot, mutta tulojen noustessa eläkeläiselle jää samansuuruisesta tulosta pääsääntöisesti vähemmän käteen kuin palkansaajalle. Tätä eroa on syytä pyrkiä kaventamaan. Eläkeläisten verotusta tulee keventää samassa yhteydessä kun palkkatulojen verotusta kevennetään.

Keskustelualoite KA 11/2019 vp

Eläkkeen riittävyteen vaikuttavat tulojen lisäksi menot, joissa etenkin ruuan, terveydenhoidon ja lääkkeiden osuus on suuri. Olisikin selvitettävä, vastaako nykyinen indeksin laskentatapa eläkeläisen ostoskoria. Pienituloisten toimeentulon parantamiseksi huomiota on suunnattava erityisesti terveydenhuollon asiakasmaksuihin sekä lääkekorvausjärjestelmän muutoksiin. Näin voitaisiin vähentää kehitystä, jossa seniorikansalaisten rästissä olevia laskuja päätyy perintään ja jopa ulosottoon elämän perusasioiden takia. Taloudellisesti erityisen heikossa asemassa ovat yksin asuvat eläkeläiset.

Riittävä tulotaso on usein edellytys myös sille, että päivittäisessä arjessa tuntee olonsa turvallisiksi. Ikäihmisten mahdollisuutta hankkia palveluita, jotka tukevat omassa kodissa asumista, on parannettava. Kotitalousvähennystä ei tule kaventaa, vaan laajentaa ja kehittää ikäihmisten erityiset palvelutarpeet huomioiden.

Senioreiden tarpeet tulee huomioida entistä paremmin jo kaavoituksesta, liikenne- ja palvelu- ja asuinalueiden suunnittelusta lähtien. Yhteisöllisyyden lisääminen ja yksinäisyyden ehkäisy on otettava tavoitteiksi palveluasumista kehitettäessä. Erilaisia yhteisöasumisen muotoja kehittämällä voidaan lisätä viihtyisyyttä ja turvallisuuden tunnetta ja tuoda tarvittavat palvelut, kuten ateriapalvelu, siivouspalvelu ja hoitajan palvelut osaksi kokonaisuutta.

Kun kotona asuminen käy turvatomaksi, tulee ikäihmisellä olla asuinpaikasta riippumatta mahdollisuus laadukkaaseen hoivaan, jossa moniammatillista henkilökuntaa on riittävästi. Hoitoisuusmitoitukset määrällisi, millaista ja kuinka suurta työpanosta vaativaa hoitoa kulloisessakin tilanteessa tarvitaan, olipa kyse kotihoitosta tai ympärivuorokautisesta hoiva-asumisesta. Vanhusten itsemääräämisoikeutta ja elämänlaatua on kunnioitettava kaikissa tilanteissa. Ikäihmiset käyttävät paljon terveyskeskuspalveluja, joten turvaamalla oikea-aikainen hoitoon pääsy edistettäisiin myös toimintakyvyn jatkumista mahdollisimman pitkään. Ikäihmisten palveluiden tulee olla terveystä ja toimintakykyä ylläpitäviä, ennaltaehkäiseviä ja kuntouttavia.

Ikääntyvien kansalaisten pärjääminen digitalisoituvassa maailmassa, jossa suuri osa palveluista on saatavilla vain internetin välityksellä, on huolenaihe. Tänä päivänä myös erilaisia kodin laitteita ja apuvälineitä hallitaan digitaalisesti. Älylaitteiden avulla voidaan myös torjua yksinäisyyttä. Siksi riittävät digitaidot tulisi varmistaa jokaiselle ikääntyvälle.

Senioreiden asemaa tulee arvioida kokonaisvaltaisesti. Ikään perustuva syrjintä on pystyttävä kitkemään yhteiskunnastamme. Laadukas elämä edellyttää terveyden, turvallisuuden ja talouden lisäksi mahdollisuutta osallisuuteen ja itsensä toteuttamiseen. Monipuoliset vapaa-ajanpalvelut, kuten liikunta- ja kulttuuripalvelut, ovat tärkeitä hyvinvointia lisääviä tekijöitä monen ikäihmisen arjessa. Väestörakenteen muuttuessa ikäpolitiikan ja senioripolitiikan painotuksissa on tärkeää huomioida ikääntyneiden yhä suurempi ja moninaisempi joukko sekä ikääntyvien yksilölliset toiveet ja tarpeet.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta käy ajankohtaiskeskustelun senioreiden hyvän elämän edellytyksistä ja ikäpolitiikasta väestörakenteeltaan muuttuvassa Suomessa.

Keskustelualoite KA 11/2019 vp

Helsingissä 20.12.2019

Pia Kauma kok
Heikki Autto kok
Markku Eestilä kok
Sanni Grahn-Laasonen kok
Timo Heinonen kok
Anna-Kaisa Ikonen kok
Kalle Jokinen kok
Ilkka Kanerva kok
Ville Kaunisto kok
Marko Kilpi kok
Pauli Kiuru kok
Jukka Kopra kok
Terhi Koulumies kok
Mia Laiho kok
Elina Lepomäki kok
Matias Marttinen kok
Sari Multala kok
Kai Mykkänen kok
Petteri Orpo kok
Paula Risikko kok
Wille Rydman kok
Sari Sarkomaa kok
Arto Satonen kok
Saara-Sofia Sirén kok
Ruut Sjöblom kok
Mari-Leena Talvitie kok
Kari Tolvanen kok
Heikki Vestman kok
Sofia Vikman kok
Anne-Mari Virolainen kok
Sinuhe Wallinheimo kok
Ben Zyskowicz kok